

Hva gjør du ved mistanke om rovdyrskade?

I skrivende stund er de første sauene allerede sluppet på beite. Samtidig kommer meldingene om de første funnene av både skadd sau og kadaver. Denne artikkelen gir deg nyttig informasjon om hva du skal gjøre når du mistenker at rovdyr er på ferde i beiteområdet.

Av: FKT-prosjektet v/Øivind Løken

Miljøforvaltningen varslet allerede tidlig i vinter at en kunne forvente en betydelig mengde innvandrende ungulver fra Sverige utover våren og sommeren. Erfaringene fra de siste beitesesongene viser at det er svært uforutsigbart hvor disse ulvene dukker opp. Det betyr at nye områder og nye beitebrukere som så langt har vært forskånet for rovdyrangrep i særlig grad fort kan havne midt opp i det. Selv om også de andre roviltartene kan vandre langt tilsier både bestandsutvikling og antall individer på vandring at ulven vil bli det største problemet for slike "nye" områder. Handlingsmåten ved kadaverfunn er uansett den samme uavhengig av hvilken av rovdyrartene som er skadegjører.

Rutiner ved kadaverfunn

Ved funn av kadaver der det er mistanke om rovviltskade, skal husdyreier umiddelbart melde fra til en av Statens naturoppsyns (SNO) rovviltkontakter. Dette gjelder uavhengig av kadaverets tilstand. Dersom lokal rovviltkontakt ikke er tilgjengelig, kan den nærmeste i en annen region eller kommune kontaktes eller melding gis direkte til regionalt ansvarlig i SNO. Det kan også legges igjen melding på mobilsvar. SNO v/rovviltkontakt undersøker skader på husdyr i felten og dokumenterer dette grundig med foto og føring av et registrerings skjema for kadaver. Etter denne undersøkelsen vil rovviltkontakten kunne gi en foreløpig konklusjon. Endelig konklusjon blir satt i etterkant når regionalt rovviltansvarlig har vurdert dokumentasjonen fra feltundersøkelsen. I de fleste tilfellene vil konklusjonen forbli den samme. En slik tottrinnsmodell gir en ekstra kvalitetssikring av arbeidet. Husdyreier vil få brev med endelig konklusjon tilsendt i etterkant. Alle kadaver som er dokumentert eller antatt drept av fredet rovvilt vil også bli tilgjengelig i den åpne versjonen av Rovbasen (www.rovbase.no) straks de er godkjent av regionalt rovviltansvarlig.

Praktiske tips ved funn av kadaver

- La kadaveret ligge mest mulig urørt
- Dekk kadaveret til (ikke plast) for å verne mot åtselere
- Noter kartreferanse eller merk på kart og ta gjerne bilder – også nærbilder. En GPS er selvsagt gull verdt. Det er verdt å merke seg at de aller fleste smarttelefonene har en GPS og det kan være lurt å lære seg å bruke denne
- Merk stedet slik at det er lettere å finne igjen, for eksempel med en hvit plastpose, merkebånd eller liknende og vær innstilt på å påvise funnstedet
- Meld snarest fra til SNOs rovviltkontakt
- Undersøk om det er ytterligere tap/skader i området.

Tidsfrister

Det er ikke satt noen generell tidsfrist for hvor raskt SNO skal rykke ut etter melding om kadaverfunn. Leder på rovviltseksjonen hos SNO, Lars Bendik Austmo opplyser at målet

selvsagt er at dette skal skje så raskt som mulig, men uansett innen påfølgende døgn etter at melding er gitt. Det kan også være tilfeller hvor man velger å ikke undersøke kadaveret. I slike tilfeller skal dette avtales i dialog med dyreeier. På svært varme sommerdager eller når åtselere allerede har funnet kadaveret kan halvannet døgn bety forskjellen på om det er mulig eller umulig å dokumentere skadegjørere. Å være rovviltkontakt er ingen fulltidsstilling og mange har andre jobber ved siden av. En kan derfor ikke forvente at de kan komme på minuttet hver gang. Når en vet at det vil ta litt tid før SNO kommer er det ekstra viktig at man følger de praktiske tipsene i boksen over. Kontaktinfo til rovviltkontakter i ditt område og til regionalt rovviltansvarlig bør man finne fram og lagre på telefonen. Slik sparer man unødig tid når man i en opphetet situasjon trenger å få kontakt med SNO raskt. Flere av Fylkesmennene utgir egne informasjonshefter foran beitesesongen med blant annet kontaktinfo til rovviltkontaktene og SNO. Du finner også dette på www.naturoppsyn.no. Her ligger i tillegg ulike instruksjoner og skjema som SNO bruker i arbeidet, blant annet kadaverskjemaet.

Kadaverhundekvipasjer.

I noen tilfeller ved akutt skade kan det være behov for en grundigere undersøkelse av området for å finne flere kadaver og avklare tapsomfanget. I slike tilfeller er det mulig å søke Fylkesmannen om akuttmidler til søk etter kadaver ved hjelp av kadaverhund. Alle hunder vil kunne være et godt hjelpemiddel for å finne igjen kadaver, men foreningen Norske Kadaverhunder har utarbeidet et eget system for opplæring og godkjenning av egne kadaverhundekvipasjer. Oversikt over godkjente ekvipasjer finner du på deres hjemmeside (www.norskekadaverhunder.no).

Prosedyre ved skadefellingsøknader – hvem gjør hva?

Dyreeier, beitelag eller kommune kan søke om skadefellingstillatelse. Søknaden skal etter 1. juni stiles til Fylkesmannen. Siden tidsaspektet er svært viktig med tanke på et mulig fellingsforsøk kan det søkes muntlig per telefon. Det må imidlertid også sendes en skriftlig søknad. På helg er det tilstrekkelig at denne ettersendes på første virkedag. Det er ønskelig med så mange opplysninger som mulig om skadesituasjonen ved søknad om skadefellingstillatelse.

En søknad bør inneholde:

- Hvem søker (enkeltpersoner, beitelag, kommune etc.) og for hvilket område (beitelag, kommune/-er)
- Informasjon om kadaverfunn: Ant. kadaver totalt, ant. undersøkt av SNO, savnede sau/lam
- I hvilket tidsrom har skaden skjedd
- Antall dyreeiere som er berørt og antall dyr som går på beite i det aktuelle området
- Om det er gjennomført eller mulig å gjennomføre forebyggende tiltak i beiteområdet.

Det er veldig varierende hvor mye informasjon søknadene inneholder. Det viktigste er selvsagt at man faktisk søker og at man får med den aller mest nødvendige informasjonen. Man kan spare seg for mye stress ved å lage maler for skadefellingsøknader og søknader om midler til akutte forebyggende tiltak før dyra slippes på beite. Når skadesituasjonen oppstår trenger man da bare å fylle inn dato, skadested og -omfang i malen. Adressen søknaden skal sendes til og til evt. instanser som skal ha kopi har man også funnet fram på forhånd, slik at man i en stresset skadesituasjon slipper å bruke tid og krefter på unødvendig

papirarbeid.

Skadefelling

I de aller fleste tilfellene er det kommunen som får tildelt fellingstillatelsen og oppdraget blir gitt til et kommunalt eller interkommunalt oppnevnt fellingslag. Fylkesmannen setter i fellingsvedtaket en økonomisk ramme for fellingsforsøket som kommunen og fellingslaget må holde seg innenfor. Godtgjørelsen til fellingspersonell er inntil 1400 kroner per jeger per dag. Beitebruker/beitelag bør ha tett kontakt med laget eller fellingsleder, både for å varsle raskt om eventuelle ferske kadaverfunn, rovviltobservasjoner eller uro blant dyra og for et evt. samarbeid hvor beitebrukerne kan bistå som drivere eller liknende. Kommunen og fellingsleder har ansvaret for fellingsforsøket og vurderer til en hver tid sine ressurser og evt. behov for bistand utenfra. SNO kan kontaktes for bistand ved fellingsforsøk dersom man mener det er hensiktsmessig.

Etter beitesesongen

Frist for å søke om erstatning for rovviltskader på sau er 1. november. For å søke om erstatning for rovviltskader må en bruke elektronisk søknadsskjema. Dette ligger på www.rovviltportalen.no under elektronisk søknadssenter. Her må søkeren registrere seg med enkle personopplysninger og vil få passord sendt på epost. Et generelt godt råd til erstatningssøknaden er å føre grundige notater og logger over alt man har foretatt seg og observert jamfør de ulike punktene som er beskrevet i denne artikkelen. Det være seg tidspunkter du observerer unormal uro i flokken, observerer rovdyr eller sportegn etter disse o.l. Ulike rovdyrobservasjoner bør uansett meldes inn til SNO. Du kan også melde inn observasjoner selv ved å registrere deg som rapportør på www.skandobs.no. Se ellers annen sak om ny erstatningsordning annet sted i bladet.